

Аннотация. Статья раскрывает основные теоретико-методологические положения формирования механизма взаимодействия бизнеса, науки и власти в долгосрочной перспективе на основе модели «тройная спираль». Исследовано эволюцию данной проблемы, сформирован алгоритм взаимодействия субъектов и объектов процессов рассматриваются и предложен механизм их взаимодействия.

Ключевые слова: механизм, модель, тройная спираль, инновации, развитие, национальная экономика, взаимодействие, бизнес, наука, власть.

Summary. The article reveals the main theoretical and methodological provisions of formation of the mechanism of interaction of business, science and government in the long term, based on the model of "triple helix". Researched the evolution of this problem, the author proposes an algorithm of interaction of subjects and objects of processes are considered and the mechanism of their interaction.

Key words: mechanism, model, triple helix, innovation, development, national economy, interaction, business, science, power.

УДК 336.7

Капушак В. В.

аспірант

Класичного приватного університету

Kapushchak V. V.

Postgraduate Student

Classic Private University

ПРОЦЕСИ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ В СТАНОВЛЕННІ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН В БАНКІВСЬКІЙ СИСТЕМІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

PROCESSES OF GLOBALIZATION IN THE DEVELOPMENT OF ECONOMIC RELATIONS IN THE BANKING SYSTEM OF THE NATIONAL ECONOMY

Анотація. У статті досліджено вплив глобалізаційної складової в контексті теоретичних засад, що є невід'ємною елементом механізму формування банківської системи національної економіки. Виявлено вплив іноземного капіталу в банківській системі та основні тенденції, щодо його використання в банківському секторі національної економіки. Проаналізовано наявність іноземного капіталу в економічній системі держави, імплементуючи це через банківську систему України. Визначено тенденцію ринку капіталу, як спонукального чинника інтернаціоналізації та глобалізації банківського сектору національної економіки. Відображено зв'язок банківської системи як елементу впливу на систему економічних відносин національної економіки.

Ключові слова: національна економіка, глобалізація, банківський сектор, ринок капіталу, держава.

Вступ та постановка проблеми. Поява іноземного капіталу та вплив міжнародних зв'язків на банківську систему національної економіки посилює зміни в економічних відносинах держави. Однак українська економіка має як негативні так і позитивні наслідки від процесів глобалізації. Інституційне середовище банківського сектору стає учасником інтеграційних процесів впровадження складових глобалізації незалежно від макроекономічних умов, але спираючись на їх становище.

Неоднозначним фактором виступає швидке зростання присутності іноземного капіталу, що має вплив на грошово-кредитну політику в економічних процесах національної економіки. Деградування чи зростання економічних показників національної економіки в першу чергу стоїть перед банківським сектором, що виконує роль обслуговування фінансових потоків як в міжнародних так і національних потоків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Доля іноземного капіталу в банківській системі національній економіки України, що виступає деструктуючим фактором

в діяльності банків була досліджена наступними українськими вченими, як: Р. Гриценко, О. Дзюблик, М. І. Діба, Г. Забчук, О. В. Козьменко, Р. Корнилюк, Г. Карчева, О. К. Прімерова, Т. С. Смовженко, Л. Я. Слобода, М. Савлук, І. Б. Філонова, О. Чуб, А. Шаповалов.

Банки з іноземним капіталом на ринках, що формуються під впливом глобалізаційних складових впливаючи на економічні зв'язки національної економіки були зазначені у роботі наступних вчених, як А. Верніков, Дж. Дунінг, Д. Грос, Є. Жуков, У. Кінг, Л. Красавіна, К. Макконел, Л. Мауер, Е. Комарова, Е. Мисенко, А. Мовсеян, М. Пейро, П. Роуз, Дж. Сінкі, В. Уоскін, Д. Херріс, С. Чебанов, А. Штайнхерр, У. Шарп.

Питанням функціонування банків з іноземним капіталом в банківському секторі національної економіки та їх регулювання займалися вітчизняні вчені: О. Барановський, В. Геєць, В. Гриценко, О. Дзюблик, І. Івасів, Р. Корнилюк, В. Кочетков, В. Міщенко, Д. Лук'яненко, С. Науменкова, Р. Пустовіт, Ю. Пахомов, А. Рум'янцев, С. Савлук, Т. Смовженко, Б. Степаненко.

Вивченню впливу світового фінансового ринку на банківську систему присвячено праці: Дж. Блейка, Е.Дж. Долана, Н.Я. Кравчук, Л.Н. Красавиної, Д.Г. Лук'яненка, З.О. Луцишин, Ф. Модільяні, Ф. Фабоцці, Е. Фама, М. Фейя, Й. Тіто, Дж. Хауслер, Д. Сорнетта, Д. Стігліца. Проте аналіз глобалізаційної складової є невичерпним питанням, що потребує наукового огляду. Потрібно сформувати повний цикл економічних відносин в національній економіці, фокусуючи увагу на іноземному капіталі та глобалізаційних процесах.

Метою даної роботи є дослідження глобалізаційних передумов, що впливають на економічні процеси національної економіки України в банківській системі, аналіз теоретико-практичних підходів до іноземного капіталу в банківському секторі України; виокремлення вагомих елементів механізму банківського сектору по впровадженню глобалізаційних складових в економічні процеси національної економіки України.

Результати дослідження. Функціонування національної економіки обумовлено стабільністю банківської системи, що впливає на кінцевий результат. Наявність характерних рис перехідної економіки в Україні впливає на пожвавлення іноземного капіталу, зокрема в банківській системі, на фоні розвинутих держав, де темпи економічного зростання уповільнюються, тому глобалізація банківських процесів національної економіки України неминуче.

В державах з розвинутою економікою, як США, Німеччині, Франції, Великобританії, глобалізація відіграла важливу роль в економічних відносинах. Умови сьогодення ставлять питання, щодо реалізації питання інвестицій в банківський сектор національної економіки. Пріоритетизація національних економічних інтересів в банківській сфері є оптимальним шляхом розвитку глобальних процесів в національній економіці.

Тлумаченням понять «іноземний капітал», «банк з іноземним капіталом», «іноземний банк» було розглянуто Островською О., визначає іноземний банк, як банк зареєстрований в іншій державі. В підручнику «Енциклопедія банківської справи» за редакцією Стельмаха В., іноземний банк це – банк з іноземним капіталом який функціонує на території країни і капітал якого частково або повністю належить іноземним інвесторам. Українське законодавство трактує банк з іноземним капіталом, як банк, що має не менше 10% капіталу приналежних до іноземного інвестору.

Присутність іноземного капіталу в великих об'ємах є ознакою макростабільності в державі, що спирається на різні гілки влади. Треба розмежовувати розуміння ефективності глобалізаційного процесу в банківській системі економіки та його вплив на зниження конкурентоспроможності вітчизняного банківського сектору, що є вигіднішим варіантом для обслуговування економічних процесів для національної економіки, тому як мета іноземного капіталу отримання прибутку для його акціонерів [7, с. 26].

В багатьох наукових дослідженнях висвітлено вектори впливу іноземного капіталу в банківському секторі національної економіки. Можна виділити основні напрямки впливу іноземного капіталу на розвиток ринку банківських послуг в Україні, зокрема:

1) Інтеграція банківського сектору в глобалізаційному процесі, зокрема активне залучення іноземного капіталу стимулює темпи росту економіки України, оптимізуючи діяльність фінансового ринку держави.

2) Присутність іноземного капіталу в банківському секторі національної економіки є невід'ємною частиною інноваційних технологій, які є в наявності в іноземного інвестору.

3) Уніфікація стандартів банківського сектору національної економіки з міжнародними стандартами, запровадження оптимальних шляхів реорганізації та реструктуризації банківського сектору.

4) Залучення механізмів довгострокового кредитування за низькими відсотками в перспективі, що стане стабільним джерелом залучення грошових ресурсів з метою прискорення результативних показників суб'єктів економічної діяльності.

5) Розвиток конкурентного середовища банківського сектору економіки України та посилення пріоритетів якості в наданні банківських послуг та зростання кваліфікованості персоналу банківських установ.

Наявність великих банківських структур в економіці України з іноземним капіталом, будуть сприяти залученню низьких кредитів, що здатні високоякісно обслуговувати клієнтів та впливати на економічні процеси національної економіки. Відзеркаленням буде зниження регуляторного тиску з боку НБУ надіяльності банківського сектору національної економіки України. Перш за все на меті банківський капітал повинен бути підґрунтям до ефективного розвитку національної економіки України. Методологія визначення участі іноземного капіталу в банківській системі надана НБУ визначає частку іноземного капіталу, банки з 100%-вим іноземним капіталом та банки з частковим залученням іноземного капіталу [1].

В Законі України "Про інвестиційну діяльність" інвестиції трактують як всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти

підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (дохід) або досягається соціальний ефект. Інвестиції можуть бути поділені на такі типи згідно законодавства: 1) Капітальні; 2) Фінансові; 3) Інвестиції під реінвестиції. При цьому банківський сектор може приймати участь в усіх підходах реалізації інвестицій. Вплив іноземних банків на економічні процеси національної економіки реалізується у вигляді андеррайтингу та брокерських послуг, що є чітким розподіленням їх діяльності. Можна привести приклад на американських інвестиційних банках, що мають за головну мету проводити процеси злиття та поглинання, надавати інші консультативні послуги державним органам та корпоративним клієнтам [2].

Глобалізація банківського сектору неминуче змінює важливі елементи свого функціонування, впливаючи на ефективність та конкурентоспроможність національної економіки. Інтегруючи складові глобалізації в банківський сектор, впроваджуються нові інформаційні технології, з обробки даних, фінансовий інжиніринг, управління ризиками. Але значна дерегульованість в банківському секторі на міжнародному рівні, ставить питання щодо банківського капіталу, як збільшувати капіталізацію банків та позитивно впливати на економічні процеси.

Близькість українських кордонів до країн ЄС відіграло свою роль в зміні формату банківського сектору національної економіки України. Банківський сектор ЄС має багатоманітну модель функціонування банківського сектору, що представлена банками з різними формами та структурами власності. Існує велика кількість інвестиційних, дрібних та комерційних банків, що надають різноманітні послуги та продукти на ринку великої диверсифікації та диференційності, формуюючи багатовекторність функціонування банківського сектору. Наявність великої кількості банківських установ сприяють захисту фінансової системи економіки в різних кризових політико-економічних явищ [3].

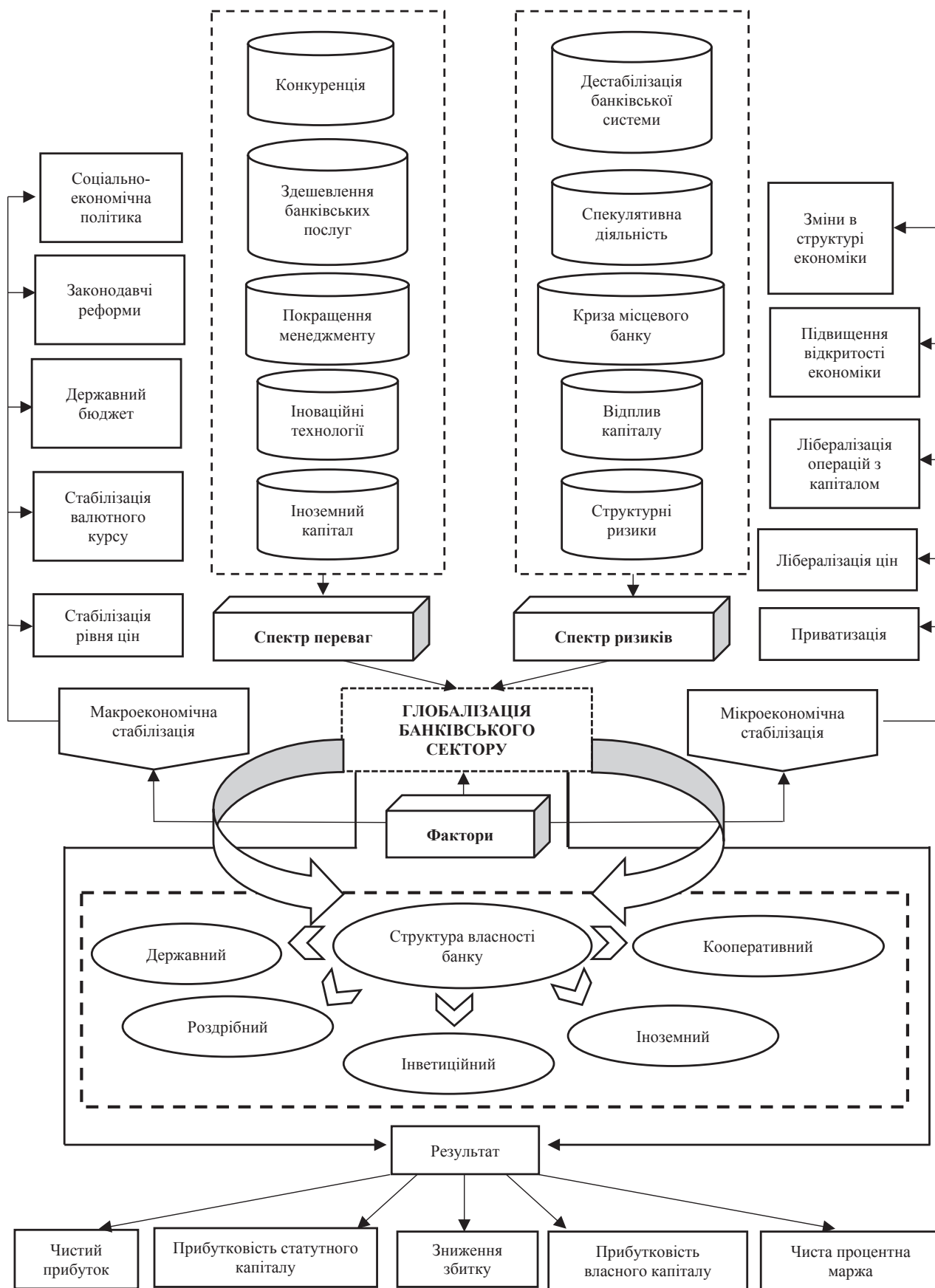

Рис. 1. Модель глобалізації банківського сектору національної економіки

Вплив флуктуації валюти на країни з відкритою економікою становить основу проблем, що треба вирішувати. Транскордонність коштів в банківському секторі має важливе значення для розвитку та стабілізації національної економіки, тому створення стабільного механізму функціонування банківського сектору, як наміжнародному так і національному рівні стає пріоритетним напрямком.

На фоні значної присутності іноземного капіталу в банківському секторі європейських держав, Україна стає активним учасником даного процесу. Збільшенню присутності іноземного капіталу посприяли наступні фактори: 1) Макростабільність ринку 2) Протиінфляційні заходи; 3) Мікроекономічні реформи; 4) Лібералізація банківського сектору; 5) Відкритість економіки; 6) Зміна формату інституційної структури економіки [3].

Міжнародні фінанси посилюють свою долю впливу на банківський сектор національної економіки, у зв'язку з тим що відкрита економіка, це перш за все її міжнародні комунікації в усіх сферах функціонування національної економіки. Характерною рисою взаємин національних економік в контексті міжнародних фінансів розвивається стохастичним шляхом, тобто непередбачуваним шляхом. Однак закони розвитку міжнародних відносин існують, але вони не мають сталого характеру. Тому виявлення подальших шляхів розвитку банківського сектору національної економіки матиме лише вірогідний характер.

В наукових дослідженнях економістів-вчених розмежування між фінансовими ринками національної економіки та міжнародними фінансами не робляться. Наприклад в працях Ф. Фабоцці і Ф. Модільяні немає розмежування фінансового ринку на рівні національного та міжнародного функціонування економіки. Однак має місце поділ національного фінансового ринку на зовнішній і внутрішній. В монографії «Аналіз фінансових ринків» Дж. Блейк розподіляє лише типи фінансових інструментів, яким користуються в економічних процесах [4].

Сутність інтернаціоналізації банківської системи національної економіки в зближенні з іншими національними економіками, наприклад при поглинанні та злитті банків відбувається вплив на інші національні економіки. Процеси поглинань та злиттів в банківському секторі є поширеним явищем, з метою зростання економічних показників та покращенням стійкості до кризових явищ в національній економіці. В даному процесі поглинань та злиттів, слід виокремити наступні ознаки їх класифікації: 1) Рівень синергії – пов'язані та непов'язані; 2) Стратегічна мета – вертикальна, горизонтальна, конгломеративна; 3) Менеджмент операцій в ув'язненні операції (ворожі, дружні); 4) Форма фінансування операції – грошові, змішані, оплатчастками; 5) Галузевий зріз – привабливі, непривабливі; 6) Географічна складова операції – внутрішні (національні), міжнародні (транснаціональні).

Присутність іноземних банків в банківському секторі національної економіки має позитивний вплив на сектор в цілому, зокрема в таких напрямках:

1) Інвестиції в банківському секторі національній економіці покращують конкурентну середу в банківському секторі та знижують рівень нестабільності економіки України. Однак повинні бути механізми, що обмежують діяльність інвестицій, що спричиняють монополізацію чи олігополізацію банківського сектору національної економіки.

2) Зростання економічних показників за рахунок активізації банківського сектору національної економіки,

інтеграція досвіду прозорого ринку та консолідації всіх суб'єктів економічної діяльності.

3) Присутність іноземних банків в банківському секторі національної економіки України буде сприяти прискоренню виконання пріоритетних завдань економіки.

4) Ліквідність та кредитоспроможність в банківському секторі національної економіки прийматиме характер стабілізації фінансового сектору.

5) Переїняття досвіду централізації організаційної структури та фінансово-кредитних продуктів в контексті забезпечення своїх активів [5].

В дослідженні на основі джерел [1-7] було сформовано модель глобалізації банківського сектору національної економіки, її результати та можливі ефекти від глобалізаційних чинників (Рис. 1).

Також в моделі відображено основну класифікацію банків по структурі власності, які будуть приймати активну участь в економічних змінах банківського сектору. Але головне, на нашу думку, результативність глобалізації банківського сектору національної економіки повинна бути в формі п'яти показників – чистий прибуток, прибутковість статутного капіталу, зниження показників збитковості, прибутковість власного капіталу та чиста процентна маржа.

Для подальшого зростання банківського сектору на тлі глобалізаційних процесів національної економіки України, повинні бути зрушення в сфері міжбанківського кредитування, зміцнення національної валюти, детінізація національної економіки, підвищення характеристик до фінансового стану банків, створення економічно-вигідних умов для деофшоризації економічних відносин національної економіки. Кризові явища в банківському секторі економіки, що відбувалися протягом декількох років, можуть стати інструментом підйому або ж деградації банківського сектору національної економіки України [6].

Однак розуміючи, що глобалізація є незворотним процесом, необхідно мати повну картину факторів макроекономічної та мікроекономічної стабільності, розуміти весь спектр переваг та ризиків, що може постати перед нами, та головне, як будуть відображатися результати банківського сектору від інтеграції глобалізаційних складових.

Висновки. Виходячи із вище викладеного можна сказати, що наявність іноземного банківського капіталу надає нові можливості впроваджувати нові підходи, знання та технології, однак повинна бути протидія новим впровадженням для оптимального впливу на національну економіку України. Ризик виникнення кризових явищ в економіці при збільшенні іноземного капіталу в банківському секторі зростає в тому випадку, якщо не контролювати його.

Банківський сектор національної економіки повинен змінювати докорінно механізми та інструментарій надання послуг банківським установами. Напрями змін в банківському секторі національної економіки повинні відбуватися паралельно з удосконаленням нормативно-правової бази, яка регламентує діяльність банківського сектору, балансуванням ринку фінансово-банківських послуг в регіональному контексті, адаптації до умов та наявних перепон в міжнародному фінансовому просторі для банківського сектору національної економіки. Протиріччя в пріоритетах розвитку банківського сектору національної економіки повинні бути збалансовані для повної стабілізації банківського сектору національної економіки України.

Список використаних джерел:

1. Костогрив В. Г. Іноземний капітал в банківській системі України: сучасна проблематика [Електронний ресурс] / Вікторія Григорівна Костогрив // Електронне наукове фахове видання - міжнародний науково-практичний журнал „Фінансовий простір“. – 2012. – Режим доступу до ресурсу: <http://fp.cibs.ubs.edu.ua/files/1202/12kvgfci.pdf>
2. Шафраньош-Тарабріна, Г. М. Інвестування в банківський сектор України: тенденції, проблеми та перспективи розвитку [Текст] / Г. М. Шафраньош-Тарабріна // Науковий вісник Ужгородського університету : Серія: Економіка / редкол.: В.П. Мікловда (гол. ред.), М.І. Пітюлич, Н.М. Надь та ін. – Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2010. – Спецвип. 29. Ч. 2 : Удосконалення обліку, аналізу, аудиту і звітності в сучасних умовах глобалізаційних процесів у світовій економіці. – С. 340–343. – Бібліогр.: с. 343 (8 назв).
3. Циганов С. С. Вплив глобалізаційних процесів на розвиток ринку банківських послуг в Україні / С. С. Циганов // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. – 2013. – № 5-6. – С. 158-163. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/uazt_2013_5-6_27
4. Мозговий О. Сучасна парадигма функціонування світового фінансового ринку / О. Мозговий, Д. Малащук // Міжнародна економічна політика. – 2016. – № 1. – С. 29-51. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Мер_2016_1_4
5. Радова Н. В. Фінансова глобалізація та її вплив на національні процеси злиття та поглинання банків / Н. В. Радова // Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки. – 2016. – Вип. 16 (3). – С. 119-122. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2016_16%283%29__31
6. Стойка В. С. Економічна сутність банківських криз та причини їх виникнення / В. С. Стойка // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія : Економіка. – 2016. – Вип. 1 (1). – С. 405-410. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvues_2016_1%281%29__69
7. Фурдичко Л. Є. Дестабілізуючі фактори впливу на фінансову систему України в сучасних умовах розвитку держави / Л. Є. Фурдичко // Економіка та держава. – 2016. – № 9. – С. 29-33.

Анотація. В статті досліджено вплив глобалізаційних складових в контексті теоретичних основ, які є неотъемлемою частиною механізму формування банківської системи національної економіки України. Виявлено вплив іноземного капіталу в банківській системі та основні тенденції, пов'язані з його використанням в банківському секторі національної економіки України. Проаналізовані наявність іноземного капіталу в економічній системі держави, імплементуючи це через банківську систему України. Визначені тенденції ринку капіталу, як побудительного фактора інтернаціоналізації та глобалізації банківського сектора національної економіки. Отражена зв'язь банківської системи як елемента впливу на систему економічних відносин національної економіки.

Ключевые слова: національна економіка, глобалізація, банківський сектор, ринок капіталу, держава.

Summary. The article examines the influence of the globalization component in the context of theoretical foundations, which is an integral part of the mechanism of the formation of the banking system of the national economy of Ukraine. The influence of foreign capital in the banking system and the main tendencies concerning its use in the banking sector of the national economy of Ukraine are revealed. The analysis of the presence of foreign capital in the economic system of the state is implemented through the banking system of Ukraine. The trend of the capital market as a driving factor for the internationalization and globalization of the banking sector of the national economy is determined. The connection of the banking system as an element of influence on the system of economic relations of the national economy is shown.

Key words: national economy, globalization, banking sector, capital market, state.